

با ھەولدان بۇ بەرھەمھېننى زىمانى كوردىيى ستاندارد نەبىتە ئاژاۋەگىپران و شەرە گەرەك

جەمال نەبەز

بەرلین: 8/8/2008

پاش ئەۋەدى وتارەكەم "لە براكوژىي گيانىيەۋە بەرەۋ براكوژىي زىمانى"، لەلايەن ھاوبىر سىروان كاوسىيەۋە تايپىرا و، بەرپىگە E-post ى كۆنگرەي نىشتىمانىي كوردستان، لە رۇژنامەي "رۇژنامە" (۲۵۱ و ۲۵۲، ۱ و ۲/۷/۲۰۰۸) و لەچەند مالىپرىكى دىكەشدا بلاوكرايەۋە، ژمارەيەكى بەرچاۋ لە خويىنەرانى وتارەكە، لەپال لىدوانەۋە، دەستخوشىيانكرد لىم، كە پر بەدل سوپاسيان دەكەم، بەتايىبەتتى، خالە ھەمە، كە لە وتارىكدا - لەماليپرى "كلاۋرۇژنە" دا - مېھرەفانىيەكى زۇرى بە من رەۋا ديۋە. ھەرۋەھا، ھاوبىر كەرىم، كوردە، عوسمان خالدا، بەختيار، بەكر، سىروان مەحمود، خويىنەرىك، ئارىتما، بەكر، ئەردەلان عەبدوللا، ئاسۇ بيارەيى، عامر باجەلانى، دىلان رۇشەنى، يەككىش بەنىۋى "مىكائىل" ھە گەيى كرىۋەلىم كە بۇچى چاۋم ئەۋە دەبىنى كە سووكايەتى بە بادىنانى كراۋە، لى ئەۋە نابىنى كە بە سۇرانىيەكان دەبىژن "سۇرە". لەۋەرامى ئەم بەرپىزەدا دەبىژم، ئەۋانەي وا ئەۋ قسە ناشىرىنانە دەكەن، سۇرانى بن، يان بادىنانى، ۋەك ئەۋە وايە كە "تف بەرەۋ با ھەلدەن". چۆنكە ھەردوولايان كوردن و، ھەر رىشى خۇيان دەگرىتەۋە. لەرۇژنامەي "ھاۋلاتى" ىشدا، وتارىك بەنىۋى سەلاح ئەھمەدەۋە بلاوكراۋەتەۋە لەژىر سەرنىۋى "فاشىزمى سۇرانى راۋەستە". كە بەراستى گىرەشيوئىنيەكى وايە ھەر مەپرسە، چۆنكە، شتىك بەنىۋى فاشىزمى سۇرانىيەۋە مەگەر ھەر لە "دىماغى" بەرپىزىدا ھەبى. لىرەدا دەبى بە "ھاۋلاتى" بىژىن راۋەستە. فەرمانى سەرشانى رۇژنامەۋان ئەۋەيە بابەتەنە بدوئى، نەك كارىك بكات ئاژاۋەگىپرى لىبكەۋىتەۋە. دوو بەرپىزىش، موھسىن جوامىر و جافەرى شىخولئىسلامى، دوو سەرنجى دژ بە يەكيان لەبارەي وتارەكەۋە دەربىۋە. بەرپىز موھسىن جوامىر، لە وتارىكدا كە

پیشکیشیکردووه به من، له ژیر نیوی "که کوردستان کرا به دوو زمان و دوو میللهت، بۆچی عیراق نه کرئ به یه کزمان و یه ک میللهت"، گوتوویه تی: که پیشترئ کتیبه نایابه که ی (زمانی یه کگرتووی کوردی) مامۆستای هیژا جه مال نه بهز - م خوینده وه، شاگه شکه و پر هیوا بووم، وه لی وتاری ئەم دواییه ی به ریزی، له ژیر نیوی: "له براکوژی گیانییه وه به ره و براکوژی زمانی" ده خوینمه وه، ده بینم به زوری سه رقالی حسینگه ری شه خسییه و چاره نووسی زمانی کوردی هه لپه ساردووه و به قه ده ری سپاردووه (مالپه ری "ئه مرۆ" و "کوردستان نیّت" و "دهنگی سه ربه خو").

ئه وا لی ره دا، کاک موحسینی به ریز ئاگادار ده که م، که هه لویستی من به رامبه ر هه ر بابه تیکی زانستانه، نه خو شه ویستیم به رامبه ر که سیک، یان که سانیک و، نه دلشکانم له که سیک، یان که سانیک، دیاریناکه ن، به لکو بابه ته که خو یه تی که هه لویستم دیاریده کات. بیروپاشم به رامبه ر پیویستی بوونی زمانی ستاندارد بۆ کورد زمانان، نه گۆراوه و، هه ره که په نجاسال له مه وه به ره. ئەمه ش له دوو توپی وتاره که مدا به رۆنی ده رده که وی. به لام وه ک به ئاشکرا ده رمیرویه، ئەم نووسینه ی کرمانجی ناغین، به م شیوه یه ی ئیسته ی، واته بی بیرازکردن و چاکسازی زانستانه و، به م رینووسه ی ئیسته ی و، بی پیشکاری و چالاکیه کی رۆشنبیرانه ی فراوان، بای ئه وه نییه بکرته زمانی ستاندارد. ئەوجا کاکه موحسین، ئەز ده زانم تۆ له دلسۆژییه وه بۆ زمان و نه ته وه ی کورد باسی زمانی ستاندارد ده که یه ت. به لام تا ئیسته تۆ و هاوبیرانی تۆ چیتان کردووه بۆ زمانی ستاندارد؟ بۆچی نه چوون به لایه نی که مه وه ئەو پیشنیا زانه ی بلاومکردنه وه بخه نه سه رمیزی لیکۆلینه وه و فراوانیکه ن و بیخه نه به رده م نه ته وه؟ بیجگه له وه ش، ئایا رۆژ رۆژی ئه وه یه که خو مان به م کاره وه زۆر خه ریک بکه ین، له کاتیکدا هیچ پیشکاریک نه کراوه بۆی و، گه لیک کیشه ی چاره نووسسازیش هه ن که پله ی گرنگیان بۆ سه رده می ئه ورۆ، له سه روو مشوورخواردنه وه یه بۆ زمانی ستاندارد؟ له وتاره که شمدا ئاماژه م بۆ ئەو کیشه نه کردووه که پیشه مییان هه یه. کیشه ی نه ته وه یی کوردیش، به ر له هه موو شتیک خاکه. کورد ده بی جارئ خاوه نیته ی و سه ره ریته ی خو ی به سه ر نیشتمان ه که یدا (کوردستان) ساخباته وه. ئەو ده مه چاره سه رکردنی کیشه ی زمان هینده گران ناب.

بەپېچەوانەى بەرپېز موحسین جوامیرەو، بەرپېز شېخولئىسلامى، راست بۆى چووه
كە ئامانجى من، بوونى زمانى ستانداردەو، ئەم ئامانجەش لەلای من زۆر كۆنە و
دەمىكە كارمكردووه بۆى، بەلام ئەو هەيه، ئەم بەرپېزە هیندەك بىروپراى ناراستى
خستوووتەروو، چ لەبارەى زمانى ستاندارد و، چ لەبارەى پئوهندىى زمان و ئەوہى
كە ئەو بە "دەولەت - نەتەوہ" نئووبىردووه. بۆ وینە، نووسىویتی، بەپېى ئەو
تارىفەى كە من بۆ زمانى ستاندارد پئشانمداوہ و، گوتوومە ئىنگلىزى وعەرەبى و
ئەلمانى ستانداردن، دەبى، يان ئىنگلىزى ستاندارد نەبى، يان تارىفەكەى من راست
نەبى، چۆنكە گوتوومە، زمانى ستاندارد قالببەستووہ و شىوای دەستكارى و
هەركەس بۆ خۆبى و جىاوازىبى نىيە. لەوہشدا، چەند نمونەيەكى هیناوتەوہ
بۆجىاوازىبى ئىنگلىزى ئەمريكايى و ئىنگلىزىبى بەرىتانىيى و ئىنگلىزىبى ئاوستراىيى
و... هتد لە يەكدى. ئەمە لە كاتىكدا، ئەوہى خستوووتە پشنگوئى كە زمانى
ئىنگلىزىبى لەو ولاتانەدا كەمەيەكى يەكجار كەم، جىاوازىبان هەيه و، ئەو
جىاوازىبانەش هەموو، لەزمانە ستانداردەكەدا وەرگىراون. واتە ئەگەر يەككە وشەى
"سەنتەر" ئاوا: **Center** (ئەمريكايى) يان ئاوا: **Centre** (بەرىتانىيى) بنووسى،
بەهەلە نادىتە قەلەم. چۆنكە هەردوو شىوہەكە چوونەتە زمانى ستانداردەوہ و، لە
وشەنامەى زمانەكەدا چەسپىندراون، بەلام ئەگەر يەككە، سەنتەر، ئاوا: **Canter**
يان، ئاوا: **Senter** بنووسى، ئەو دەمە بەهەلە دەدىتە قەلەم، چۆنكە ئەمەيان
نەكراوہ بە ستاندارد.

وینەيەكى دىكە بۆ ئەمە ئەوہيە، لەشىوہزارى ئەلمانىبى خەلكى باشوورى
ئەلمانىادا، بە رۆژى شەممە دەبىژن **Samstag**، بەلام خەلكى باكورى ئەلمانىا،
پىندەبىژن **Sonnabend**. ئەم دوو وشە جىاوازە، هەردووکیان لەزمانى ستانداردا
وەرگىراون. هەركامىکیان بەكار بەئىنرئى، بە هەلە دانانرئى. بەمەدا دەردەكەوئى كە
مەبەستى من لە قالببەستن و نەگۆپىبى زمانى ستاندارد ئەوہيە كە سنوورىكى
دىارىكراوى هەيه، مەبەستم ئەوہ نىيە، بۆ يەك شت هەريەك وینە هەبى و بەس،
بەلام ئەو وینە جىاوازانە، يان ئەو گۆرانا، لەبارەى مۆرفۆلۆژىيەوہ بن، يان
لەبارەى رىزمانەوہ بن، يان لەبارەى وشەسازىيەوہ بن.... هتد، دەبى بووبن بە
بەشىك لەزمانى ستاندارد و پەژىندرابن.

دياره زمانى ستانداردېش به پيى كات و سهردهم و گوراني كومه لگه ده گورې، زمانى ستانداردى عيبرى كون و ستانداردى ويناىي كون، له عيبرى ستاندارد و ويناىي ستانداردى نه ورؤ جياوازن، به لام نه م گورانه به پيى ريسايه كى سنووردياره، نه ك هر كه س بوخويى. ئاشكرايه زمانى ستانداردى نه ورؤى عهره بى، وه ك هى ۱۲۰۰ سال له موه بهر نييه و گوراني تيدا هه يه، به لام گورانه كه سنوورداره و قالبى خوگرتووه. نه و جا، بوونى يه ك زمانى ستاندارد، بو يه ك نه ته وه، هيج پيوه ندييه كى به بېرؤكه ي "نه ته وه - ده ولت" وه نييه، كه به پيى نه و وادانان (هيو تيز) ه، ده بى، هه موو نه ته وه يه ك يه ك خاك و يه ك زمان و يه ك ده ولت ي هه بى و، منيش له م بېرؤكه يه وه كه وتبېتمه سهر بېرى زمانى ستاندارد، وه ك شيخولئيسلامى پيووايه. نه خير. نه وه ته ده بېنن عهره به كان يه ك زمانى ستاندارديان هه يه و ۲۴ ده ولت شيان هه يه و، هه ولدانى چهند ده وله تيكي عهره بى بو دامه زراندى يه ك گرتيه كى عهره بى، سهرينه گرتووه و هر له لايه ن عهره به كان خو يانه وه، بهر به ره كاننيكراوه، له گه ل نه وه شدا، ده ست له زمانه ستاندارده كه يان بهر ناده ن و به موو لئى كه لناكه ن. ههروه ها، زمانى نه لمانى، چهند سه ته يه ك بهر له وه ي ده وله تيكي نه لمانى يه ك گرتوو، له لايه ن بسمارك وه دابمه زريندرى، وه ك زمانى ستاندارد دروستبوو، كاتيك مارتين لوته ر (۱۴۸۳ - ۱۵۴۶) ئنجيلى وهرگيرايه سهر زمانى نه لمانى به شيوه زارى ديوانىي ميرنشىنى زاكس.

نه لمانه كانى سويسرا و نه مساييه كان و نه لمانه كانى نه لمانيا و لو كسه مبورگ و ليشتنشتاين، پينج ده وله تي جياوازيان هه يه، به لام يه ك زمانى نه لمانى ستاندارديان هه يه. شيخولئيسلامى، به هه له ده بيزئى كه له سويسره يه ك نه ته وه و چوار زمانى ستاندارد هه يه. له سويسره نه يه ك نه ته وه هه يه و، نه چوار زمانى ستاندارد. سويسره ده وله تيكي كانتونيه. خو م له سويسره، له به شه فهره نسه ييه كه يدا ژياوم و ده زانم، هر سويسره ييه ك كه تو لئى بېرسيت، تو كييت؟ يه كسه رنابيزئى "سويسره ييم"، به لكو ده بيزئى نه لمانيه كى سويسره ييم، يان فهره نسه ييه كى سويسره ييم و .. هتد. زمانه نه لمانيه ستاندارده كه ي سويسره، وه ك نه لمانيه ستاندارده كه ي نه مسا و نه لمانيا و لو كسه مبورگ و ليشتنشتاين وايه. شيوه زارى نه لمانىي سويسره يي كه به "شفيتز دويچ" به نيوبانگه، خه لكى نه لمانيا و

نەمسا زۆر بەزەحمەت تێدەگەن. ھەموو بەزمانی ستاندارد لەگەڵ یەک دەدوون. دەولەت شتیکی و نەتەو شتیکی دی. دەولەت دەزگەییەکی دەسەڵاتی و بەرپۆوەبردنە، کە لە ھەلومەرجیکی رامیاریدا دروستدەبێ، یان دەرووخی و لەنیوودەجی. نەتەو پیکھاتەییەکی ژیاڕی و جفاکی و کولتوورییە کە لە پڕۆسەییەکی میژوویی درێژخایەندا دروستدەبێ. ھەر لەبەر ئەوەشە، ھێندەک لە زانستکارە بۆرژواکانی ئەوروپا، کە ئەم ناکوکییە لە بیروکەکاندا دەبینن، ناچاربوون باس لە "نەتەوێ کولتووری" و "نەتەوێ رامیاڕی" بکەن.

بەپراستی زۆر سەیرە بەلامەو، کە شیخوئیسلامی و سەلاح ئەحمەد، ئەوێ کە رەزاخان و، ئەتاترک کردیان و، زمانی فارسی و ترکییان بەزۆری کوتەک بەسەر گەلە ئافارس و ئاترکەکانی دەولەتە دەستکردەکانیاندا سەپاند، وەک ھەولەدانی رۆشنبیرانی سەربە ھەموو شیۆەزارەکانی زمانی کوردی، بۆ ھێنانەکایەیی زمانیکی ھاوبەش، تەماشای دەکەن. کورد دەییەوێ زمانەکی خۆی بکاتە زمانی ھاوبەش بۆخۆی، نەک سەپاندنی بەسەر ئاکورددا. تەنانەت سەلاح ئەحمەد کە ئەمە بە "فاشیزمی سۆرائی" دەداتە قەلەم، دەبێ بزانی پێشەنگەکانی بیروکەیی کردنی ئەمەیی کە بە ھەلە پێدەلێن "سۆرائی" بەزمانی ستاندارد، کەسانی سەر بەو شیۆەزارە نەبوون. لەوانە مامۆستا عەبدوڵلا گۆران (مەزنترین ھۆزانی سەردەمی نوی کورد) و، مامۆستا عەبدوڵکەریمی مودەریس و مامۆستا محەمەدی کوپی کە ئەم سێ کەسە ھەورامین. لەھاوینی ساڵی ۱۹۵۸ دا، شەویکیان لە بەغدا، ھەتا ھەتاو ھەلەت لەگەڵ مامۆستا ھەمزە عەبدوڵلا (کۆنە سکرێتێری گشتیی پارتی دیموکراتی کوردستان) وتووێژیکمانکرد لەسەر کێشەیی زمان، ئەو ھەر دەیگوت، "دەبێ ئەم کوردییەیی سلیمانی ببێتە زمانی رەسمیی کورد". رەحمەتی سامی عەبدوڵرەحمانیش، ھەر لەسەر ئەو بیروپراپە بوو. مامۆستا ھەمزە و سامی عەبدوڵرەحمان ھەردووکیان بادینانی بوون و، "سۆرائی فاشیست" نەبوون.

بەپێچەوانەیی شیخوئیسلامییەو، ئەز لەو باوەرەدام، ئەگەر ئەو گەلانەیی کە بە چەند شیۆەزاریکی جیاواز قسە دەکەن، زمانیکی ستاندارد بۆخۆیان دەستنیشاننەکەن و ھەر یەکەیان بەشیۆەزاری خۆی بنووسی و بخوینێ و قسە بکات، ئەوا بەرە بەرە شیۆەزارەکان، ھەر یەکە، دەبێتە زمانیکی تەواو و، ئیدی لەیەک ناگەن و پێوەندی

نیوانیان دەچپچرئ. ئەوەتا فەرەنسەییەکان و ئیتالییەکان و ئیسپانییەکان، ھەر یەكەیان لەسەردەمی كۆندا، بەشیوەزارێکی زمانی لاتینی قسەیان دەکرد، بەلام ئیستە بوونەتە چەند نەتەوہیەکی جیاواز و چەند زمانیکی جیاواز. میژووی دوو شیوەزاری سربی و کرواتی کە دووریان لە یەكەوہ، وەك دووری کوردی کەركووك و کوردی ھەولێرە و، ناكۆکی نیوان ئەم دوو تیرە سلاقییە كە لە سنووری یوگوسلاقیادا دەژیان، کاریکی وایكرد ببنە دوو نەتەوہ و دوو دەولەتی دژ بەیەك.

زمانی ستاندارد بۆ ئەوہیە، ئەو كەسانە ی بەو زمانە، یان بە شیوەزارەکانی ئەو زمانە قسەدەكەن، باش لەقسە و نووسین و بیروپاری یەكدی بگەن. ئەگەنا شیوەزارەکان بۆ قسەکردن و كاروباری شانۆیی و گۆرانی و تەننەت لە ھیندیک بارودۆخدا، بۆ وانەگۆتەوہ و شیرۆقەکردنی قورسایییەکانی زمانە ستانداردەكە، بەكار دەبرین، دیارە دەكەونە ژیر تەزووی زمانی ستانداردەوہ. بوونی زمانی ستاندارد، لەباری ئابوورییەوہ زۆر بەسووتە و، پاشەكەوتکردنی پارەییەکی زۆرە. لەكوئ تۆ بچیت پەرتۆكێك، یان رۆژنامەییەك بە چەند شیوەزاری جیاواز و رینووسی جیاواز دەربكەیت و، لەكوئ، یەك پەرتۆك و یەك رۆژنامە دەربكەیت؟ لەكوئ خۆیندخانە و زانستگە بە چەند شیوەزار دابمەزرینیت و، لە كوئ بەیەك زمان؟

ئیستە دەمینیتەوہ ئەوہی كە **بەریز حەسەنی قازی** لە ژمارە ٢٦١ و ٢٦٢ ی "رۆژنامە" (ریكەوتی ١٥ و ٢٠٠٨/٧/١٦ ل ١٥) دا نووسینیکی بلاوكردبووہو لەژیر سەرنیوی **"ھەلەییەکی زۆر گەورە كە ھیوادارم مامۆستا جەمال نەبەز راستی كاتەوہ"**. لەوہدا نووسیبوو ی كە ئەز گوايە "بەبی لیکۆلینەوہ و بەدواداچوون، تاوانیکی زۆر گەورەم خستووہتە پال یەكێك لە لیکۆلەرەوہ ھەرە بەرچاوەکانی ئێرانی و "بەسیخوپیکی سەردەمی شای لیخراوی ئێران" م داوہتە قەلەم ... ھتد. مەبەستی لەم كەسە، خوسرەوی شاكری یە، كە كاك حەسەن دەبیژئ، ئەو پیاوہ لە نامیلكەییەكدا بەنیوی خواستەمەنی "م ماكان" ھوہ "تیزی ستالینی لەمەر مەسەلە ی نەتەوايەتی" بەرپەرچداوہتەوہ، بەلام ئەو بەرپەرچدانەوہ، لە روانگە ی نكۆلیكردن لەھەبوونی گەلی كورد و زمانی كوردی نەبوو ... ھتد". سەرنجی كاك حەسەن بۆ ئەوہ رادەكیشم كە تەماشایەکی سەرپەرە ی نامیلكەكە بكات كە نیوی **"افسانە خقھای ایران"** ە،

لێره دا "ئهفسانه" به مانای "درۆ و ههلات و خهیاڵپلاوی" دی. هه موو نامیلکه که بۆ ئهوه نووسراوه تهوه که بیسه لمینێ، ئیران له چه ند گه لیک پیکنه هاتوو، به لکو له یهک گه ل، که ئه وه ییش "گه لی ئیران" ه و، فارسییش هه ر زمانی فارسه کان نییه، به لکو زمانی هه موو ئیرانییه کانه. له لاپه ره ی (٤٣) دا ده نووسی: **"ما جز ملت (خلق) ایران در چارچوب مرزهای این کشور خلق دیگری نمی شناسیم"**. واته (پتر له نه ته وه (گه ل) ی ئیران، له چوارچیه ی سنوره کانی ئه م ده وله ته دا، دان به بوونی هه یچ گه لیکی دیکه دا نانین". مه به ستیشی له به ره ره کانی کردنی **تیزی ستالین**، ته نی ئه وه بوو بیسه لمینێ که تووده ییه کان، راستناکه ن، که پشتیان به تیزی ستالین ده به ست و ئیرانیان به ولاتی چه ند گه لیک داده نا. ئه و جا ئیسته که ئه م کابرایه چه ند په رتوکیکی نووسیوه، مانای وانیه که سه ر به رژی می شا، یان سه ر به **"ساواک"** نه بووه. خو ئه گه ر به و حسییه بی، ئه وا **عیسا پژمان**، چه ند په رتوکیکی ده رکردوه، گه لیک زانیاری گرنگیان له خوگرتوو، به لام عیسا پژمان، کاربه ده ستی ساواک بوو. ههروه ها **اسدالله علم و شجاع الدین شفا**، که دوو ده سکه لای شای ئیران بوون، گه لیک په رتوکیان هه یه. پاشان بۆچی ئه و کابرایه (**خوسره ی شاکری**) به نیوی راستینه ی خو ی ئه و نامیلکه ی بلاونه کرده وه، به لکو به نیوی خواسته مه نیی "م. ماکان" ه وه له سالێ ١٩٦٩؟. خو ئه و له ئه وروپا بوو. ئازادیی بلاوکردنه وه هه بوو. دوایی، قسه کانی بۆ به گژداچوونی تووده ییه کان و ماف ره وانه بینین به کورد و ئازهری و به لووچ و... هتد، رویشتن بوو له سه ر هیلای شوڤینیزی فارس و له گه ل سیاسه تی رژی می حه مه ره زاشای لیخراودا جووتبه رامبه ر بوو. ئیدی له چی ده ترسا؟ یان مه به ستی ئه وه بوو، له ژیر نیویکی خواسته مه نیی و چه ند ره خنه یه ک له رژی می شا، ده سته که ی نه که ویته پروو؟ ئه و جا دُنیا به کاکه حه سه ن، ئه وه ی که ئه و پیاوه سه ر به ساواک بووه، ئه مه م له خو مه وه نه نووسیوه. کو تایی شه سته کانی سه ته ی رابوردوو، کاتیک له زانستگه ی هه مبورگ ده مخویند، سه رده م سه رده می **"راپه رینی خویندکاران"** و جۆشسه ندنی بزوتنه وه ی چه پاژۆکان بوو. ژماره یه کی زۆر له خویندکاره فارسه کان، به چه پی و ناچه پییه وه، ئاشنا و ناسیاو و دۆستم بوون. ئه وان، "ماکان" یان له نیزی که وه ده ناسی و، ئه وان له باره ی جه نابی م. ماکانه وه ئه مه یان ده گۆت. ته نانه ت ده یانگۆت، **"شه رلاتانیکی بیۆینه یه"**.

دوایی کاکه حهسهن گیان، ئەو پیاوه که ئیسته بوووته دۆست و ناسیاوی تۆ و، تۆ واپهسنی ددهیت، هیچ رۆژیک بیری نهوه کردوووتهوه، داوای ئیپوردن بکا له نهتهوهی کورد، بهرامبهه نهوه ههموو درۆ و دهلهسه و ساختهکارتییهی که بۆ تیکدانی راستینهکانی سهه به نهتهوه و زمانی کوردی کردوونی، که بهریت وا بهسادهیی، داوا له من دهکهیت، داوای ئیپوردن بکهه ئی؟ تکایه جاری بچۆ نامیلکه ژههراوییهکهی به ریکوینی بخوینههوه.